

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ГЕНОЦИД

Зайченко Олександр Юрійович
*аспірант Київського університету
інтелектуальної власності та права
Національний університет
«Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна
<https://orcid.org/0009-0007-9515-1918>*

З усіх структурних елементів складу кримінального правопорушення найбільше інформації, необхідної для кваліфікації діяння як кримінального правопорушення, містить об'єктивна сторона. Ознаки об'єктивної сторони характеризують зовнішній прояв суспільно-небезпечного діяння, що посягає на об'єкти кримінально-правової охорони. Об'єктивні умови цього посягання, багато в чому визначають суспільну небезпечність кримінального правопорушення. Найважливішими показниками суспільної небезпечності є характер діяння, спосіб його вчинення, місце, час, обстановка вчинення кримінального правопорушення, тяжкість суспільно небезпечних наслідків, що настали, тощо [1]

Стаття 442 КК України складається з двох частин, в кожній з яких передбачена відповідальність за це кримінальне правопорушення. Точне встановлення ознак об'єктивної сторони цих кримінальних правопорушень сприятиме правильній кваліфікації цих діянь та надасть можливість усунути недоліки, які містяться в диспозиціях чч.1 і 2 ст. 442 КК України [2].

Кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 442 КК України з об'єктивної сторони полягає в учиненні діяння (дії або бездіяльності) з метою повного або часткового знищення національної, етнічної, расової чи релігійної групи в таких формах прояву: 1) діяння умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої національної групи шляхом позбавлення життя членів такої групи; 2) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої етнічної групи, шляхом позбавлення життя членів такої групи; 3) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої расової групи шляхом позбавлення життя членів такої групи; 4) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої релігійної групи, шляхом позбавлення життя членів такої групи; 5) діяння, умисно вчинене з метою повного або

часткового знищення будь-якої національної групи шляхом заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень; 6) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої етнічної групи, шляхом заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень; 7) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої расової групи шляхом заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень; 8) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої релігійної групи шляхом заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень; 9) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої національної групи шляхом створення для групи життєвих умов, розрахованих на повне чи часткове її фізичне знищення; 10) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої етнічної групи шляхом створення для групи життєвих умов, розрахованих на повне чи часткове її фізичне знищення; 11) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої расової групи шляхом створення для групи життєвих умов, розрахованих на повне чи часткове її фізичне знищення; 12) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої релігійної групи шляхом створення для групи життєвих умов, розрахованих на повне чи часткове її фізичне знищення; 13) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої національної групи шляхом скорочення дітонародження чи запобігання йому в такій групі; 14) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої етнічної групи шляхом скорочення дітонародження чи запобігання йому в такій групі; 15) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої расової групи шляхом скорочення дітонародження чи запобігання йому в такій групі; 16) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої релігійної групи шляхом скорочення дітонародження чи запобігання йому в такій групі; 17) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої національної групи шляхом насильницької передачі дітей з однієї національної групи в іншу; 18) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої етнічної групи шляхом насильницької передачі дітей з однієї етнічної групи в іншу; 19) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої расової групи шляхом насильницької передачі дітей з однієї расової групи в іншу; 20) діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої релігійної групи шляхом насильницької передачі дітей з однієї релігійної групи в іншу [2].

У ч. 2 ст. 442 КК України (далі ст. 442 КК), як справедливо зазначає В.К. Матвійчук, «передбачено 40 форм прояву кримінального правопорушення геноцид: 1) дії, що відбуваються у виді публічних закликів до умисного вчинення з метою повного знищення будь-якої

публічних закликів до умисного вчинення з метою створення життєвих умов для будь-якої релігійної групи, розрахованих на часткове скорочення її дітонародження чи запобігання йому в такій групі; 33) дії, що відбуваються у виді публічних закликів з метою повного знищення будь-якої національної групи, вчинені шляхом насильницької передачі дітей з однієї групи в іншу; 34) дії, що відбуваються у виді публічних закликів з метою повного знищення будь-якої етнічної групи, вчинені шляхом насильницької передачі дітей з однієї групи в іншу; 35) дії, що відбуваються у виді публічних закликів з метою повного знищення будь-якої расової групи, вчинені шляхом насильницької передачі дітей з однієї групи в іншу; 36) дії, що відбуваються у виді публічних закликів з метою повного знищення будь-якої релігійної групи, вчинені шляхом насильницької передачі дітей з однієї в іншу групу; 37) дії, що відбуваються у виді публічних закликів з метою часткового знищення будь-якої національної групи, вчинені шляхом насильницької передачі дітей з однієї групи в іншу групу; 38) дії, що відбуваються у виді публічних закликів з метою часткового знищення будь-якої етнічної групи, шляхом насильницької передачі дітей з однієї групи в іншу; 39) дії, що відбуваються у виді публічних закликів з метою часткового знищення будь-якої расової групи, вчинені шляхом насильницької передачі дітей з однієї групи в іншу групу; 40) дії, що відбуваються у виді публічних закликів з метою часткового знищення будь-якої релігійної групи, вчинені шляхом насильницької передачі дітей з однієї групи в іншу групу» [2; 3, с. 205-210].

Висновки. Вишевикладене дає нам підстави повністю погодитися з В.К. Матвійчуком, що «під дією розповсюдження матеріалів із закликами до геноциду необхідно розуміти дії з розповсюдження поширення передачі таких матеріалів на будь-яких матеріальних носіях багатом, невизначеному колу осіб, певної кількості людей, певного кола людей матеріалів для ознайомлення з зазначеними нами закликами» [3, с. 205-210; 4]. Цілком зрозуміло зі змісту цієї форми, що ці заклики мають на меті вчинити геноцид. Розповсюдження матеріалів із закликами до геноциду може вчинятися: 1) шляхом розсилки поштою, передачі через комп'ютерні мережі, через гаджети мобільних телефонів, розклеювання листівок на стінах будинків, вітринах, підкидання у приміщення державних органів чи установ, підприємств, організацій; 2) шляхом підкидання листівок до поштових скриньок, розклеювання їх на дошках для оголошень, рознесення листівок до поштових скриньок, розсилання листів певним групам осіб, адресатам тощо. Важливо акцентувати увагу на тому, що засоби вчинення кримінального правопорушення в цій його формі прояву є обов'язковою ознакою цього складу діяння [3, с. 205-210].

Література:

1. Науково-практичний коментар до кримінального кодексу України [А.М. Бойко, Л.П. Брич, В.К. Гришук та ін.] ; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. [5-те вид. переробл. і доп.]. К. : Юридична думка, 2008. 1216 с.

2. Кримінальний кодекс України : Закон від 05.04.2001 № 2341-III. URL : <http://surl.li/hwec>

3. Матвійчук В.К. Форми прояву кримінального правопорушення геноцид за ч. 2 ст. 442 КК України. Правові парадигми XXI століття: людина, держава, гуманізм, безпека : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 15 листопада 2022 р.). Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 318 с. С. 205-210

4. Кримінальне право України. Загальна частина : Підручник / [М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.] ; за ред. проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. 2-е вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2005. 480 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-116>

ДОСЛІДЖЕННЯ РОДОВОГО ОБ'ЄКТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ (СТ. 236 КК)

Радь Тамара Михайлівна,

аспірантка кафедри кримінального права, процесу

та криміналістики Київського університету

інтелектуальної власності та права Національного університету

«Одеська юридична академія»

ORCID ID: 0000-0001-5777-3109

Проблема об'єкта злочинів проти навколишнього природного середовища – одна з основних у науці кримінального права, від її вирішення залежить визначення суті злочинів, що посягають на навколишнє природне середовище, їх правильна кваліфікація і відмежування від суспільно-небезпечних діянь. Із вирішенням цієї проблеми нерозривно пов'язано питання побудови та вдосконалення системи «злочинів проти навколишнього природного середовища [1, с. 129]. Також у цьому сенсі важливо сприйняти твердження професора М.І. Панова, що «аналіз злочину, з точки зору системного підходу, встановлення його змісту, структурних і деталізуючих одиниць, виділення відповідних елементів і ознак складу є основою